

Informācija par atbalsta pasākumu atkāpēm dēļ nelabvēlīgiem laika apstākļiem

1. Balstoties uz NVO priekšlikumiem ZM ir jau apstiprinājusi sekojošas atkāpes piemērošanu 2023.gadā

LLVS	8. LLVS standarta ievērošanai deklarētās papuves, zaļmēslojuma augu papuves platības, buferjoslas un laukmales var tikt izmantotas ganīšanai vai lopbarības ieguvei;
Ekoshēmas	ekoshēmas atbalstam par ekoloģiski nozīmīgu platību (turpmāk – EKO2) zaļmēslojuma augu papuves un starpkultūras platības var tikt izmantotas ganīšanai vai lopbarības ieguvei; ja netiek nodrošināta pietiekama kultūraugu stādīšanas, sēšanas vai audzēšanas optimālā biežība vai tiek konstatēta pārlietu liela nezāļainība (pārmērīga nezāļainība pieļaujama, ja kopšanas darbus ietekmējis ilgstošais sausums, kā arī ja augi nav uzdīguši vai to dīgstība bijusi maza, vai arī tie iznīkuši pēc iestādīšanas), Lauku atbalsta dienestam (turpmāk – LAD) ievērot samērības principu, vērtējot faktiski īstenotās darbības , ja deklarētās kultūras vietā tiek konstatēts cits kultūraugs.
Saistītais ienākumu atbalsts	ja attiecībā uz saistīto ienākumu atbalstu par miežiem, par vasara rapsi un vasaras ripsi, par rudzu populācijas šķirnēm, par dārzeniem, par proteīnaugiem ja netiks nodrošināta pietiekama kultūraugu stādīšanas, sēšanas vai audzēšanas optimālā biežība vai tiek konstatēta pārlietu liela nezāļainība, LAD vērtēs faktiski īstenotās darbības
LAP agrovides pasākumi	ja atbalsta intervencē “Bioloģiskās lauksaimniecība” netiks nodrošināta pietiekama kultūraugu stādīšanas, sēšanas vai audzēšanas optimālā biežība vai tiek konstatēta pārlietu liela nezāļainība, LAD ievērot samērības principu, vērtējot faktiski īstenotās darbības , ja deklarētās kultūras vietā tiek konstatēts cits kultūraugs. Šo nosacījumu ievēro arī BL kontroles institūcijas, nepiemēro neatbilstību un sniedz LAD pozitīvu atzinumu par attiecīgiem laukiem; intervencē “Zaļās joslas” pieļaujama vairākkārtēja joslas pļaušanu, lai sagatavotu lopbarību, kā arī pieļaujama ganīšana; intervencē “Zālāju biotopu apsaimniekošana” pieļaujama vairākkārtēja pļaušana vai noganīšana; BL kontroles institūcijām 2024. gadā piemērot atkāpi attiecībā uz minimālo ieņēmumu nosacījumu izpildi
LAP investīcijas	izvērtējot konkrēto situāciju saimniecībā, pieļaujams pagarināt ilggadīgo stādījumu ierīkošanas projektu īstenošanas uzsākšanu jauniem un maziem lauksaimniekiem, ja tas paredzēts LAP pasākumos iesniegtajā darījumdarbības plānā, kā arī pārējām dārzkopības saimniecībām pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”; izvērtējot konkrēto situāciju saimniecībā, investīciju projektos pieļaujams pārskatīt projektā noteiktos sasniedzamos rādītājus vai pagarināt to izpildes termiņu par gadu vērtējot projektus pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”, uzskatīt, ka projekts uzsākts, ja atbalsta saņēmējs ir noslēdzis līgumu un samaksājis avansu vismaz 10% apmērā no paredzētās iegādes summas
Valsts atbalsts	2023. gadā palielināt valsts atbalsta apmēru īstermiņa aizdevuma veidā no 40 līdz 60 euro par ilgtspēju sekmējošam ienākumu pamatatbalstam pieteikto hektāru piešķirot marķēto dīzeļdegvielu ar samazināto akcīzes nodokļa likmi lauksaimniekam par 2024./2025. saimniecisko gadu, LAD minimālos ieņēmumus vērtē, ņemot vērā labāko rādītāju par 2022. vai 2023. taksācijas gadu.

2. Papildus NVO iesniegtie priekšlikumi par ES un valsts atbalsta pasākumu piemērošanu nelabvēlīgo laikapstākļu dēļ

NVO priekšlikumi	ZM komentārs
Pagarināt obligāto pļavu nopļaušanas termiņu no 15. augusta līdz 15. septembrim , lai lauksaimnieki var bez lieka stresa plānot savus lopbarības sagatavošanas darbus.	Termiņu pagarinājumu nepieciešamība ir individuāli pierādāma. Nav nepieciešams noteikt atkāpes valsts līmenī, ņemot vērā, ka situācijas ir atšķirīgas reģionu un novadu līmenī.
Jāļauj iesēt identisku vai citu kultūraugu zaļās masas iegūšanai/skābbarībai (rudzi->auzas)	Nav nepieciešams noteikt atkāpes valsts līmenī, individuālā līmenī vērtējams.
Sēkļaudzētājiem atcelt noteikto ražības limitu	Nepieciešamas diskusijas par ražības sliekšņa samazināšanu nevis atcelšanu, pēc LAD datiem uz 15.06.2023 saistītam ienākumu atbalstam par: 1) sertificētām stiebrzāļu un lopbarības augu sēklām deklarēts par 75% jeb 2708 ha vairāk nekā tika plānots; 2) par sertificētās sēklas kartupeļiem deklarēts par 14% jeb 48 ha vairāk nekā tika plānots; 3) par sertificētām labības sēklām deklarēts par -0,26% jeb 24 ha mazāk nekā tika plānots; Nepieciešamas diskusijas vai nepieciešams mazināt ražības prasības gadījumos, kad atbalstam deklarēts vairāk nekā plānots? 30.06. par šo jautājumu atgriezties rudenī
Nepieciešams pārskatīt atbalstu par govīm, jo izslaukuma normas pacēla no 5500 uz 6300kg. Normas vajadzētu atstāt iepriekšējā gada līmenī.	Individuālā līmenī vērtējams salīdzinot ar iepriekšējā gadā nodrošināto izslaukumu saimniecībā.
RO ir projekti, kuros mēs iegādājamies dažādas vajadzīgas lietas, taču paredzēto atbalsta atmaksu 50%, mēs varam saņemt tikai pēc gada. Par pirkumiem, kuri veikti gada sākumā, pat pēc pusotra gada. Ierosinājums, gaidīšanas laiku samazināt vismaz līdz 6 mēnešiem , jo šodienas apstākļos šis milzīgais gaidīšanas laiks nav paceļams un RO dalībniekiem- zemniekiem būs ļoti grūti izmantot šos projektus, jo pēc plāna pirkumi jāveic noteiktā termiņā un nebūs ko samaksāt par nākošā gada pirkumiem, un līdzekļi aizies zudumā.	MK noteikumi Nr. 203 (https://likumi.lv/ta/id/341448-razotaju-organizaciju-atzisanas-un-atbalsta-pieskirsanas-kartiba#piel13&pd=1) jau šobrīd paredz iespēju RO pretendēt uz daļējo maksājumu (97.3. apakšpunkts), ja attiecīgās aktivitātes ir veiktas. Daļējā maksājuma pieprasījumu var iesniegt jebkurā laikā, bet ne biežāk par 3 reizēm gadā. LAD izskata pieprasījumu 30 darbdienu laikā. Taču jāņem vērā, ka saskaņā ar regulas nosacījumiem daļējie maksājumi nepārsniedz 80 % no atbalsta daļas, kas atbilst summām, kuras jau iztērētas saskaņā ar darbības programmu. MK noteikumu 102. -107. punktā ir noteikta kārtība.
Elektrības cenu griestu/ atbalsta veidā daļu kompensēt. (Piena ražotājiem ir jāsauglabā elektrības atbalsts.)	EM/ KEM atbildība <u>Klimata un enerģētikas ministrijas sniegtā informācija:</u> <ul style="list-style-type: none">valsts atbalsts elektroenerģijas cenu kāpuma kompensēšanai uzņēmējiem tika sniegts attiecībā uz elektroenerģiju, kas patērēta līdz 2023. gada 31. martam, kā to paredz Energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likums;

- **pagaidām nav plānots pagarināt iepriekšminēto atbalstu elektroenerģijai, jo prioritāri tiek izvērtētas iespējas sniegt mērķētu atbalstu mājsaimniecībām, kuru ienākumu līmenis ir zemāks, un energoresursu izmaksas ir būtiska mēneša izdevumu pozīcija.**
- Plānotā atbalsta mērķgrupa būs mājsaimniecības ar zemu un vidēji zemu ienākumu līmeni, t.i., tādas mājsaimniecības, kuru izdevumi par energoresursiem veido būtisku daļu no ikmēneša ienākumiem. Attiecīgo atbalstu plānots sniegt gan centralizētajiem (elektroenerģija, dabasgāze, siltumenerģija), gan decentralizētiem (malka, granulas, u.c.) risinājumiem.

Klimata un enerģētikas ministrija šobrīd izstrādā grozījumus energoresursu cenu ārkārtēja pieauguma samazinājuma pasākumu likumā, kas ietvers attiecīgā atbalsta mājsaimniecībām sniegšanas nosacījumus.

Atsevišķa nodokļa atvieglinājumu/atcelšanu

VID kompetence

Ražotājiem ir iespēja izmantot normatīvajos aktos paredzētos tiesiskos instrumentus nodokļu samaksas termiņa pagarināšanai:

- Attiecībā uz nodokļu iesaldēšanu/atlikšanu likumā “Par nodokļiem un nodevām” ir noteikti vairāki tiesiskie instrumenti nodokļu samaksas termiņa pagarināšanai. Piemēram, atbilstoši šā likuma 24. panta ceturtajai daļai nodokļu administrācijai (VID un pašvaldībām), uz nodokļu maksātāja motivēta rakstveida iesnieguma pamata ir tiesības: sadalīt termiņos vai atlikt uz laiku līdz vienam gadam nokavēto nodokļu maksājumu samaksu, ja termiņa nokavējums radies nepārvaramas varas rezultātā. Tāpat minētais pants paredz nodokļu samaksas termiņa pagarinājumu arī citos gadījumos.
- Nodokļu maksātājiem, kas savlaicīgi risina savas nodokļu saistības un kvalificējas nodokļu samaksas termiņa pagarinājumam atbilstoši likuma “Par nodokļiem un nodevām” 24. pantā noteiktajam, nokavējuma nauda tiek aprēķināta ar samazinātu procenta likmi vai netiek aprēķināta vispār, kā piemēram, nepārvaramas varas gadījumā.

Tiem zemniekiem, kam **ir kredīti**, bankas pamatsummu atmaksu varētu pārlikt uz vēlāku laiku. **Vajadzīgas kredīta brīvdienas un pārskatīt maksājumu grafikus.**

Komercbanku kompetence

Katram kredītu ņēmējam ir jāvēršas bankā un jārisina kreditēšanas jautājumi individuāli ar konkrēto komercbanku.

Caur **Altum** piedāvāt **pārkreditēšanas programmas** no bankām uz altum **ar 0% euribor likmi** jebkādam kredītam, arī ja pirktā tehnika ELFA projektu ietvaros.

EURIBOR likmes noteikšana ir Eiropas Centrālās bankas (ECB) Padome kompetence.

ZM turpinās atbalstu kredītprocentu likmju daļēja dzēšana, ar to mazinot lauksaimniekiem finansiālo slogu.

Zemkopības ministrija, ņemot vērā 2023.gada finansējuma apguves progresu, vērtēs iespēju mainīt kredītprocentu likmes atbalsta apmēru no četriem procentiem līdz pieciem procentiem lauksaimniecībā izmantojamās zemes iegādei, lauksaimniecības dzīvnieku iegādei un īstermiņa aizdevumiem, nepieciešamības gadījumā izdarot grozījumus Ministru kabineta 2015. gada 3. februāra noteikumos Nr. 59 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība investīciju veicināšanai lauksaimniecībā”.

	Zemkopības ministrija, ņemot vērā 2023. gada finansējuma apguves progresu un 2024. gadam kopējo pieejamo finansējumu kredītprocentu likmju daļējai dzēšanai, 2024. gadā atkārtoti vērtēs iespēju pārskatīt kredītprocentu likmes atbalsta apmēru no četriem procentiem līdz pieciem procentiem visām atbalstāmajām aktivitātēm.
Neatbalstu lauksaimniekus, kuri grib, lai valsts kompensē ERIBOR likmju kāpumu lauksaimniecības kredītiem. Atbalstam jābūt tādām, kas palīdz visiem lauksaimniekiem, ne tikai tiem, kas miljonus aizņēmušies.	ZM turpinās atbalstu kredītprocentu likmju daļēja dzēšana, ar to mazinot lauksaimniekiem finansiālo slogu.
Lielāka atbalsta intensitāte apdrošināšanas polišu daļējai dzēšanai	Lai nodrošinātu, ka apdrošināšanas polišu iegādes atbalstam pieejamais finansējums <u>pietiek visu periodu no 2023. – 2027. gadam</u> , kā arī samazinātu krāpnieciskas shēmas, pieņemts lēmums samazināt atbalsta intensitāti no 70% līdz 50%. Lauksaimnieku nevalstisko organizāciju konsultatīvās padomes 2021. gada 20. jūlija sēdē ar padomes locekļu balsu vairākumu atbalstīts intensitātes samazinājums līdz 50%. Kopējās lauksaimniecības politikas stratēģiskajā plāna 2023.-2027. gadam (turpmāk - KLP SP) Riska pārvaldības intervences aprakstā ir iestrādāta 50 % intensitāte , ir noticis saskaņošanas process ar EK, precizējot intervences aprakstu un atbildot uz EK jautājumiem, rezultātā intervence saskaņota ar EK. Kaut gan regulas 2021/2115 76. panta 6. punkts pieļauj lielāku intensitāti (līdz 70 procentiem), atbalsta intensitāte salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu ir samazināta, jo par riska pārvaldības pasākumiem saimniecībā ir atbildīgs arī pats lauksaimnieks
Iespēja saņemt atbalstu par apdrošināšanas polisi, kura vēl pilnībā nav apmaksāta	Atbalsta pretendents par apdrošināšanas polisi tāpat kā līdz šim var maksāt vienā vai vairākos maksājumos atkarībā no tā, kā pretendents ir ērtāk. Ja maksājumus veic vairākos maksājumos, tad jāņem vērā, ka pilnībā par polisi ir jāsamaksā līdz attiecīgās iesniegumu kārtas beigām. Ja atbalsta pretendenta rīcībā nav pietiekošu līdzekļu polises apmaksai pilnībā, tad atbalsta pretendents ir tiesības atvērt darījumu kontu komercbankā un tajā iemaksāt apdrošināšanas polises privātā ieguldījuma daļas summu – to polises summu, kuru sedz pats lauksaimnieks.
<i>De minimis</i> griestu celšana kooperatīviem, kompleksi ar kredītprocentu atbalstu	Informācija 3.pielikumā.
Nepieciešams atļaut bioloģiskajām saimniecībām izmantot konvencionālo lopbarību	Pamatojoties uz bioloģiskās lauksaimniecības operatora iesniegumu, PVD izsniegt atļauju izmantot konvencionālo lopbarību.
Atļaut papuves platībās sēt graudaugus (auzas)	Jau esošais regulējums (EK regula 2022/1317) pieļauj šādas atkāpes
Nepieciešams atļaut izmantot nebioloģisko sēklu bioloģiskajās saimniecībās	ZM ir nosūtījusi VAAD vēstuli ar lūgumu tupināt izsniegt līdz 2023. gada 1. augustam atļaujas izmantot nebioloģisko sēklu bioloģiskajās saimniecībās vasarāju labībai, lopbarības augiem, vasaras rapsim, vasaras ripsim un pārējiem eļļas augiem.

3. Rudenī diskutējamie jautājumi/piemērojamās atkāpes

NVO priekšlikumi	ZM komentārs
Samazināt prasītās lopu vienības uz ha atbalstam par ilggadīgiem zālājiem (EKO6, EKO7 un BLA)	Priekšlikums paredz KLP SP grozīšanu. Attiecībā uz Bioloģisko lauksaimniecību nepieciešami KLP SP grozījumi, kas ietver atbalsta likmes aprēķina precizējumu, kas ir balstīta uz veikto darbību aprēķinu. Liellopu vienību piemērošana intervencēs noteikta atbilstoši lauksaimnieku viedoklim un kompromisa lēmumam KLP SP sagatavošanās procesā. Iepriekšējā periodā tas bija 0,3 liellopu vienības un jaunā periodā palielināja uz 0,4. Izmaiņas nav iespējams veikt uz vienu gadu.
Nosakot aramzemes un ilggadīgo stādījumu platību, uz kuru attiecināmas ziemzaļā seguma platības, tajās neieskaita dārzenus, kukurūzu, kartupeļu un biešu platību, kurā novākta raža pēc 1. septembra un kura pēc ražas novākšanas ir aparta vai apstrādāta un atstāta bez augu seguma	Šis ir KLP stratēģiskā plānā grozījums, jo uz doto brīdi šāda atkāpe tika prasīta un pamatota dārzenus, kartupeļu un biešu platībām.
Zaļās joslas arī ieskaitīt 4% neražojošo platību, jo tieši tā tas ir, no 4m ieskaitīt 2m	Agrovīdes saistības ir virs obligātajām prasībām. Atbilstoši KLP SP 4% neražojošā platībā ieskaita 2m, ja faktiski dabā ir izveidota josla 6 vai 10 m platumā, t.i. papildus obligātajai prasībai.

4. Informācijai: pārējie priekšlikumiem

NVO priekšlikumi	ZM komentārs
Ziemzaļais segums nav zem 50% nitrātu jutīgajā teritorijā, kas nozīmētu līdzšinējo prasību ievērošana	Šim priekšlikumam nav sasaistes ar š.g. nelabvēlīgajiem laika apstākļiem. Priekšlikumu īstenošanai, vispirms nepieciešams veikt grozījumus KLP SP.
Aicinām 3m prasību gar novadgrāvjiem neattiecināt uz sējumiem, kas ir ierīkoti līdz attiecīgā nosacījuma spēkā stāšanās brīdim	Šim priekšlikumam nav sasaistes ar š.g. nelabvēlīgajiem laika apstākļiem.
Radīt iespēju pierādīt LAD precīzo tehnoloģiju esamību saimniecībā un par to saņemt atbalstu ekoshēmā, paredzēt saimniecību apsekošanu, nevis datu ievadi LAD sistēmā	Šim priekšlikumam nav sasaistes ar š.g. nelabvēlīgajiem apstākļiem. Kā arī norādām, ka attiecībā uz 2023.gadu jau ir paredzētas atkāpes par GPS datu aizstāšanu ar ģeomarķētiem attēliem. Kā arī 2023.gadā tiks paredzēts, ka GPS dati vai ģeomarķētie fotoattēli iesniedzami par vismaz 10% no atbalstam pieteikto lauku skaita vai vismaz par vienu lauku, ja atbalstam deklarēti mazāk nekā 10 lauku. MK noteikumi Nr. 198 grozījumu projekts: https://tapportals.mk.gov.lv/structuralizer/data/nodes/63baf1d9-5582-414c-869f-a037c5ee4d6a/preview
Līdzekļi LVĢMC laika prognožu modelēšanai	VARAM kompetences jautājums. Lūgums priekšlikuma sniedzējam sniegt detalizētāku informāciju par problēmu datu monitorēšanā un kāpēc esošā sistēma ir nepietiekoša.
Nepieciešams atbalsts meteo radara iegādei/uzlabošanai, radars ļoti nepieciešams arī ikdienas lauku kopšanas darbos	
Atbalsts aplikācijas izveidei, kad dotu iespēju saslēgt vienotā tīklā lauksaimnieku lietošanā esošās meteo stacijas.	Potenciāli iespējams kā EIP darba grupas projekts, kuru rosina lauksaimnieki, KLP SP 2023-2027 intervences LA16 ietvaros.